

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **F. B.**, zastoupený Mgr. Daliborem Lípou, advokátem se sídlem Jugoslávská 856/2, Karlovy Vary, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 7. 2021, č. j. 17 A 56/2021 – 59,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím ze dne 10. 5. 2021, č. j. MV-43332-11/OAM-2021, zamítl žalovaný odvolání žalobce proti rozhodnutí Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie, Přijímacího střediska cizinců Zastávka (dále jen „*správní orgán prvního stupně*“), ze dne 3. 1. 2021, č. j. CPR-37433-24/ČJ-2020-931200-SV, a toto rozhodnutí potvrdil. Posledně uvedeným rozhodnutím bylo žalobci podle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 3 a 4 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění účinném do 30. 6. 2023 (dále jen „*zákon o pobytu cizinců*“), uloženo správní vyhoštění a stanovena doba dvou let, po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států Evropské unie. Žalobce totiž pobýval na území ČR jednak bez platného cestovního dokladu, a dále bez platného povolení k pobytu, ačkoli k tomu neměl oprávnění.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Plzni (dále jen „*krajský soud*“), který ji jako nedůvodnou zamítl rozsudkem ze dne 19. 7. 2021, č. j. 17 A 56/2021 – 59.

[3] Krajský soud předně neshledal žalobcem namítané pochybení správních orgánů spočívající v neprovedení výslechu svědka – strýce žalobce. Žalovaný podle krajského soudu neprovedení tohoto výslechu odůvodnil dostatečně a logicky, navíc se strýc žalobce v řízení vyjádřil písemně (formou čestného prohlášení). Z jeho vyjádření vyplynulo, že důvody opuštění země mohl nejpodrobněji popsat jedině sám žalobce, který tak ostatně učinil.

[4] Podle krajského soudu dále správní orgány neporušily článek 31 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb.; dále jen „*Úmluva o právním postavení uprchlíků*“). Podle odstavce prvního citovaného článku *smluvní státy se zavazují, že nebudou stíhat pro nezákonný vstup nebo přítomnost takové uprchlíky, kteří přicházejíce přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy ve smyslu článku 1, vstoupí nebo jsou přítomni na jejich území bez povolení, za předpokladu, že se sami přihlásí bez prodlení úřadům a prokáží dobrý důvod pro svůj nezákonný vstup nebo přítomnost*. Krajský soud měl za to, že žalobce nepožádal o udělení mezinárodní ochrany bezprostředně po překročení hranice do schengenského prostoru, ale vědomě procestoval několik zemí až do České republiky. Žalobce tedy ve smyslu článku 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků nepřicházel přímo z území, kde došlo (dle jeho tvrzení) k ohrožení jeho života nebo svobody.

[5] Rovněž skutkový stav vztahující se k situaci v Turecku považoval krajský soud za dostatečně zjištěný. Žalovaný totiž opatřil podklady z řízení o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany, především protokol o pohovoru s žadatelem (žalobcem). Ze žalobcových tvrzení přitom vyplynulo, že hlavním důvodem k opuštění domovského státu byla obava z povinnosti nastoupit povinnou vojenskou službu. To však není azylově relevantní důvod. Účast žalobce v opoziční politické straně byla jenom okrajová a žalobce za ni nebyl soudně trestán.

[6] Co se týče přiměřenosti zásahu do rodinného a soukromého života, poukázal krajský soud na to, že hlavní část rodiny žalobce žije v Turecku a nic jí tam nehrozí. Jedinou vazbou žalobce na území ČR je jeho strýc, za kterým sem přicestoval. Správní orgány se individuálně zabývaly situací žalobce a automaticky jej nevyhostily, jak tvrdil. Nakonec ani délku uloženého správního vyhoštění nepovažoval krajský soud za nepřiměřenou. Je přesvědčivě odůvodněna zejména tím, že žalobce úmyslně nelegálně přicestoval přes několik zemí schengenského prostoru až do ČR, aniž by ho k tomu vedly relevantní důvody. V této části není rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné.

[7] Žalobce (dále jen „*stěžovatel*“) napadá rozsudek krajského soudu kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“).

[8] K přijatelnosti kasační stížnosti uvádí, že reprezentuje nejen sebe, ale celou skupinu osob – příslušníky národnostní menšiny (Kurdy), kteří jsou v Turecku pronásledováni.

Stěžovatel tedy reprezentuje skupinu osob, které prchají ze země původu nikoli z ekonomických důvodů, ale z obav před útlakem pro jejich národnost a politické přesvědčení. Nelze proto tvrdit, že stěžovatel podal účelovou žádost o mezinárodní ochranu. V jeho případě navíc žalovaný ignoroval nebo dezinterpretoval článek 31 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Přesah vlastních zájmů spatřuje stěžovatel v tom, že je v zájmu České republiky, aby soudy rozhodovaly v souladu s mezinárodními závazky ČR a dodržovaly právo na spravedlivý proces.

[9] Stěžovatel namítá, že krajský soud nedostatečně a nesprávně vypořádal námitku neprovedení výslechu stěžovatelova strýce. Krajský soud toto pochybení správních orgánů bagatelizoval a popřel zásady, na kterých je postaveno řízení z moci úřední. Podle stěžovatele byl jeho strýc „*přímým svědkem*“, který mohl potvrdit okolnosti a časový rámec vstupu stěžovatele na území ČR. Neprovedením výslechu strýce došlo k tomu, že správní orgány dostatečně nezjistily skutkový stav věci, krajský soud proto neměl jejich rozhodnutí potvrdit.
[10] Krajský soud dále podle stěžovatele pochybil tím, že, opět ve shodě s žalovaným, „*smetl*“ žalobní námitku týkající se porušení článku 31 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Výklad uvedeného článku provedený krajským soudem je v tomto směru nepřípustně restriktivní. Pokud by takový výklad platil, znamenalo by to, že nikdo, kdo nelegálně přijede do ČR přes sousední země, zde fakticky nemůže podat žádost o mezinárodní ochranu a daný článek se na něj nevztahuje. Stěžovatel se domnívá, že mu ochrana poskytovaná článkem 31 Úmluvy o právním postavení uprchlíků svědčila.

[11] Dále krajský soud ignoroval důvody, které stěžovatele vedly k opuštění vlasti. Krajský soud z něj *de facto* udělal odpírače povinné vojenské služby, avšak důvody jeho odjezdu z Turecka byly mnohem závažnější. Tyto důvody jsou zachyceny ve správním spise a stěžovatel je též soudu sdělil při ústním jednání. V tomto směru je jak rozhodnutí žalovaného, tak i krajského soudu nepřezkoumatelné. Podobného pochybení se krajský soud dopustil při hodnocení přiměřenosti správního rozhodnutí, protože je zřejmé, že stěžovatele nelze s ohledem na situaci v Turecku vyhostit.

[12] Závěrem se stěžovatel neztotožňuje s posouzením přiměřenosti délky správního vyhoštění. Doba vyhoštění na dva roky je v naprostém nepoměru k tomu, že stěžovatel se nacházel na území ČR nelegálně pouze jeden den. Právní předpisy porušil stěžovatel jen v minimální míře, sám se nahlásil policii a nemůže být „*odměněn*“ automatickým vyhoštěním na takto dlouhou dobu. Krajský soud měl správní rozhodnutí rovněž z tohoto důvodu zrušit; pokud tak neučinil, je napadený rozsudek nezákonný.

[13] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožňuje se závěry krajského soudu. Správní i soudní rozhodnutí jsou podle něj v souladu s právními předpisy.

[14] Nejvyšší správní soud nejprve hodnotil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatuje, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), osobou oprávněnou (§ 102, věta první s. ř. s.), proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[15] Dále Nejvyšší správní soud předesílá, že řízení o kasační stížnosti stěžovatele bylo přerušeno s ohledem na otázku položenou rozšířenému senátu tohoto soudu ve věci sp. zn. 5 Azs 50/2021. Jádrem sporu řešeného před rozšířeným senátem bylo, zda může správní orgán zahájit řízení o správním vyhoštění cizince i poté, co tento cizinec požádal o udělení mezinárodní ochrany. Protože v nyní posuzovaném případě stěžovatel nejprve podal žádost o mezinárodní ochranu v zajišťovacím středisku Bělá Jezová (dne 11. 11. 2020), a až poté s ním správní orgán prvního stupně zahájil řízení o správním vyhoštění (dne 20. 11. 2020), byla otázka řešená v rozšířeném senátu Nejvyššího správního soudu podstatná pro posouzení zákonnosti rozhodnutí žalovaného (potažmo správního orgánu prvního stupně) i v nynějším případě.

[16] Rozšířený senát zodpověděl položenou otázku v usnesení ze dne 3. 10. 2023, č. j. 5 Azs 50/2021 – 33 (všechna zde citovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), konstatováním, že „[s]*právní orgán může zahájit řízení o správním vyhoštění cizince z důvodu jeho neoprávněného pobytu podle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 4 zákona 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, i poté, co tento cizinec požádal o udělení mezinárodní ochrany podle § 3 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu*.“ Vzhledem k uvedenému odpadla překážka řízení a předseda senátu usnesením ze dne 11. 10. 2023, č. j. 3 Azs 278/2021 – 50, vyslovil, že se v řízení o kasační stížnosti stěžovatele pokračuje. Zároveň účastníkům řízení v citovaném usnesení stanovil lhůtu jeden týden k tomu, aby se případně k odkazovanému rozhodnutí rozšířeného senátu vyjádřili. Žádný z účastníků tak ovšem neučinil.

[17] Dříve, než může Nejvyšší správní soud věcně posoudit námitky uplatněné v kasační stížnosti, musí dále posoudit otázku její přijatelnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. totiž platí, že *jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost*.

[18] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS, je přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přijatelnost kasační stížnosti rovněž dle výše citovaného usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 – 39 zakládá zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného či procesního práva, pokud mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Přijatelnost je dána také tehdy, pokud krajský soud nerespektuje konstantní a bezrozpornou soudní judikaturu, aniž by takový postup řádně odůvodnil.

[19] Nejvyšší správní soud shledal, jak rozvede dále, že se krajský soud v jedné z dílčích otázek, konkrétně při výkladu článku 31 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, odchýlil od dosavadní judikatury zdejšího soudu. Aby mohl řádně a v úplnosti posoudit, zda mělo toto pochybení vliv na zákonnost napadeného rozsudku, přijal Nejvyšší správní soud kasační stížnost k věcnému projednání. Kasační stížnost je tedy **přijatelná**.

[20] Napadený rozsudek Nejvyšší správní soud posoudil v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109

odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[21] Kasační stížnost **není důvodná**.

[22] Podle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 3 a 4 zákona o pobytu cizinců *policie vydá rozhodnutí o správním vyhoštění cizince, který pobývá na území přechodně, s dobou, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území členských států Evropské unie, a zařadí cizince do informačního systému smluvních států, až na 5 let, 3. pobývá-li cizinec na území bez platného cestovního dokladu, ač k tomu není oprávněn, 4. pobývá-li cizinec na území bez platného oprávnění k pobytu, ač k tomu není oprávněn*.

[23] Podle § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců *rozhodnutí o správním vyhoštění podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 6 a 7 se nevydá, jestliže cizinec žádající o mezinárodní ochranu podle zvláštního právního předpisu na území přichází přímo ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, a na území vstoupí nebo pobývá bez povolení a sám se bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu a prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt*.

[24] Podle ustálené judikatury tohoto soudu je již zmiňovaný článek 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (viz odstavec [4] výše) proveden ve vnitrostátním právu právě posledně citovaným § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců (srov. například rozsudek ze dne 11. 11. 2014, č. j. 6 Azs 245/2014 – 30), jehož dikce je ostatně odkazovanému článku Úmluvy podobná. Toto ustanovení se sice podle gramatického výkladu použije pouze u případů vyhoštění z důvodů podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 6 a 7 zákona o pobytu cizinců (překročení státní hranice v úkrytu či mimo hraniční přechod), avšak Nejvyšší správní soud již v minulosti s ohledem na principy mezinárodního práva a na povinnost mezinárodně konformního výkladu právních předpisů (vyplývající mj. z čl. 1 odst. 2 Ústavy České republiky) judikoval, že „[v]*zhledem ke znění a účelu Úmluvy spadají do rozsahu čl. 31 i takové případy, kdy uprchlík např. vstoupí na území státu s falešným cestovním dokladem či na území vstoupí nebo pobývá ilegálně bez platného cestovního dokladu či víza*“ (viz rozsudek ze dne 29. 5. 2014, č. j. 9 Azs 107/2014 – 43). Není proto pochyb o tom, že obecně se dotčený článek Úmluvy o právním postavení uprchlíků, respektive § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců může (za splnění dalších podmínek, k tomu podrobněji viz níže) aplikovat i na případ stěžovatele, jemuž bylo správní vyhoštění uloženo podle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 3 a 4 zákona o pobytu cizinců.

[25] Stěžovatel tvrdí, že žalovaný i krajský soud článek 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků aplikovali nesprávně a příliš restriktivně. Krajský soud s poukazem na to, že stěžovatel přicestoval do ČR přes několik zemí a nepožádal o mezinárodní ochranu neprodleně po překročení hranice schengenského prostoru, dovodil, že nepřicházel ve smyslu citovaného článku *přímo z území, kde jeho život nebo svoboda byly ohroženy*. Proto uzavřel, že ochrana článku 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků na stěžovatele nedopadá.

[26] Jak ovšem konstatoval Nejvyšší správní soud v právní větě rozsudku ze dne 1. 8. 2013, č. j. 6 As 28/2013 – 38, na který navázala i další rozhodnutí téhož soudu (srov. například již citovaný rozsudek č. j. 9 Azs 107/2014 – 43), „[p]*odmínka 'přichází přímo' je adaptací čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (č. 208/1993 Sb.) a je třeba ji interpretovat konformně s účelem a interpretací tohoto ustanovení mezinárodní smlouvy. Není proto, ve vztahu ke konkrétním skutkovým okolnostem případu, vyloučeno, aby za 'přicházejícího přímo' byl uznán i cizinec, který strávil přiměřenou dobu v ostatních (bezpečných) tranzitních zemích před příjezdem do cílového státu, jako např. cizinec, který se přepravoval ukryt v kamionu a při průjezdu ostatními (bezpečnými) tranzitními zeměmi z úkrytu vycházel na dálničních odpočívadlech nebo na několik hodin přerušil podle pokynů převaděčů jízdu k přestupu do jiného kamionu*.“ V citovaném rozhodnutí kasační soud uznal, že osobou „přicházející přímo“ je i cizinec, který na území ČR cestoval z Kyrgyzstánu ukrytý v zadní části kabiny kamionu, přičemž mohl vycházet ven jenom na dálničních odpočívadlech. Uzavřel, že „[s]*těžovatelovu čtyřhodinovou zastávku v Moskvě za účelem přestoupení do jiných vozidel v přítomnosti převaděčů nelze v uvedeném případě, stejně jako průjezd jinými evropskými bezpečnými státy v úkrytu v kamionu, považovat ve světle shora uvedeného za skutečnost způsobující nenaplnění podmínky 'přicházet přímo'*.“ Uvedené lze analogicky vztáhnout i na nyní posuzovaný případ.

[27] Stěžovatel totiž dle svého tvrzení, které krajský soud nijak nezpochybnil (viz protokol o výslechu stěžovatele, založený na č. l. 11 spisu správního orgánu prvního stupně), přicestoval z Turecka do ČR za pomoci převaděčů ukrytý v návěsu kamionu společně s dalšími 30 až 40 osobami. Cesta trvala asi 5 dnů, kamion během ní několikrát zastavil, ale cizinci nesměli vystoupit. Stěžovatel vystoupil až na území ČR, zde mu převaděči vrátili mobilní telefon a stěžovatel se ihned spojil se svým strýcem, který ho vyzvedl v lese a společně jeli do Přijímacího střediska Zastávka. Jak vyplývá z výše uvedené judikatury, není možné hodnotit splnění podmínky přímého příchodu cizince z území, na němž má docházet k ohrožení jeho života či svobody, příliš přísně či restriktivně. V tomto světle závěr krajského soudu, že stěžovatel nepřicházel *přímo z území*, kde byl ohrožen jeho život či svoboda, protože přijel do ČR přes několik dalších států a nepožádal o azyl ihned po vstupu do schengenského prostoru, neobstojí. V tomto ohledu proto musí Nejvyšší správní soud odůvodnění napadeného rozsudku korigovat.

[28] Přes výše uvedené neshledal Nejvyšší správní soud důvody pro zrušení napadeného rozsudku krajského soudu pro nezákonnost, protože stěžovatel pod ochranu článku 31 Úmluvy o právním postavení uprchlíků stejně nespadá. Aby mohl této ochrany požívat, musel by totiž kumulativně splňovat i další podmínky. Jinými slovy, podmínka „přicházet přímo“, kterou se výslovně zabýval krajský soud, není podmínkou jedinou. Z článku 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, jakož i z § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců, vyplývají následující podmínky, za nichž nelze rozhodnutí o správním vyhoštění vydat (k tomu srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2017, č. j. 10 Azs 213/2017 – 47): a) cizinec na území přichází přímo, b) cizinec požádá o mezinárodní ochranu, c) cizinec na území přichází ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, d) cizinec na území vstoupí nebo pobývá bez povolení, e) cizinec se sám bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu a f) cizinec prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt.

[29] V případě stěžovatele je především sporné naplnění podmínek sub c) a sub f) výše, které spolu do určité míry souvisí. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že stěžovatel neprokázal závažný důvod pro neoprávněný vstup a pobyt na území ČR, nebylo rovněž zjištěno, že mu v Turecku hrozí pronásledování nebo vážná újma. Ostatně žalovaný postavil svůj závěr, že článek 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (resp. § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců) se v případě stěžovatele nepoužije, nejen na – z pohledu Nejvyššího správního soudu chybném (viz výše) – předpokladu, že stěžovatel nepřicházel přímo z území, kde byl ohrožen, ale právě zejména na tom, že stěžovatele turecké státní orgány nepronásledovaly, a že neprokázal závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup a pobyt v ČR (viz str. 10 a 11 rozhodnutí žalovaného).

[30] Žalovaný učinil součástí spisu protokol o pohovoru k žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany ze dne 20. 11. 2020 (založený na č. l. 6 spisu žalovaného). Z něj vyplývá, že hlavním důvodem obav stěžovatele z návratu do domovského státu je povinnost vykonat základní vojenskou službu. Stěžovatel uvedl, že na ni odmítá nastoupit, za nevyslyšení povolávacího rozkazu byl soudem potrestán pokutou a byla mu stanovena povinnost se pravidelně hlásit na policii. Politické důvody vycestování stěžovatel zmiňoval spíše okrajově; výslovně přitom uvedl, že členem mládežnické organizace strany HDP byl do roku 2019, pak odevzdal členskou kartičku, aby měl klid od policie. Ohrožení života spatřoval v tom, že by „*musel jít na vojnu*“. Informace o podmínkách v armádě měl od kamarádů. Jeho rodinu ve vlasti nyní neobtěžují. Stěžovatel také uvedl, že si v roce 2019 obstaral cestovní pas a chtěl odcestovat legálně, kvůli vyhýbání se povinné vojenské službě ale dostal zákaz vycestování, proto zvolil ilegální cestu do ČR.

[31] Jak je patrné z výše uvedeného, jádrem „azylového příběhu“ stěžovatele je nechuť k výkonu povinné vojenské služby v Turecku. Krajský soud nepochybil, pokud uvedl, že se samo o sobě nejedná o azylově relevantní důvod (k tomu srov. například usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2023, č. j. 2 Azs 147/2023 – 26, odst. 12). Není pravdou, že krajský soud ze stěžovatele dělal jen „odpírače“ vojenské služby a opomenul další podstatné okolnosti. Krajský soud logicky vycházel primárně z toho, co sám stěžovatel sdělil žalovanému v řízení o mezinárodní ochraně, v němž lze legitimně očekávat, že žadatel věrohodně a plausibilně popíše veškeré důvody, které ho k opuštění země a k podání žádosti vedly. Rozhodnutí krajského soudu (a obdobně žalovaného) tak není v tomto směru ani nepřezkoumatelné, ani nezákonné. Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že v rámci výslechu v řízení o správním vyhoštění (viz protokol ze dne 20. 11. 2020, č. j. CPR-37433-11/ČJ-2020-931200-SV) stěžovatel jen stručně vypověděl, že o mezinárodní ochranu žádá z politických důvodů a v Turecku na něj vydali zatykač. Avšak, jak soud předestřel výše, v azylovém řízení popsal a rozvedl svoje problémy hlavně s poukazem na vyhýbání se povinné vojenské službě. Není tedy pochybením, jestliže krajský soud vycházel právě z těchto stěžovatelových tvrzení.

[32] Pro úplnost Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že podle své dosavadní judikatury „[d]*louhodobě uznává, že Kurdové v Turecku čelí nesnázím, ty ale bez dalšího nedosahují intenzity podle čl. 3 Úmluvy, pro něž by vycestování stěžovatele nebylo možné (§ 179 zákona o pobytu cizinců odst. 1 a 2). Naopak významné bývají typicky až obavy (např. z pronásledování) politicky aktivních členů kurdské menšiny či účastníků pokusu o převrat*

z roku 2016 (srov. obecně nedávné usnesení ze dne 14. 12. 2022, čj. 2 Azs 48/2022 - 35, bod 12, a judikaturu tam citovanou, usnesení ze dne 18. 1. 2023, čj. 10 Azs 246/2022 - 37, bod 6; k problémům politicky aktivních Kurdů např. rozsudek ze dne 27. 10. 2020, čj. 10 Azs 235/2020 - 35, body 13-14, či ze dne 26. 2. 2020, čj. 10 Azs 278/2019 - 57, body 36-38). Jedná se sice o rozhodnutí týkající se udělení mezinárodní ochrany, jejich závěry o situaci Kurdů v Turecku však lze vztáhnout i na nyní posuzovaný případ, kdy stěžovatel nezpochybňuje závěr městského soudu, že je pouze řadový člen HDP“ (viz usnesení ze dne 23. 2. 2023, č. j. 8 Azs 170/2022 – 33). Citované závěry jsou použitelné i na nyní projednávaný případ, protože stěžovatel nebyl politicky aktivním členem strany HDP, naopak uvedl, že členství sám ukončil.

[33] Nejvyšší správní soud tedy opakuje, že nebyly splněny některé z podmínek pro aplikaci článku 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (viz odstavec [29] výše), a proto nebylo nutné zkoumat splnění dalších. Jak již bylo rovněž uvedeno, na zákonnost napadeného rozsudku neměla vliv ani dílčí korekce závěrů krajského soudu ve vztahu k naplnění podmínky „*přichází přímo z území, kde jeho život nebo svoboda byly ohroženy*“.

[34] Ke zbylým kasačním námitkám uvádí Nejvyšší správní soud následující. K přiměřenosti správního vyhoštění s ohledem na situaci v Turecku se zdejší soud fakticky vyjádřil již výše. K tomu doplňuje, že v rámci zkoumání, zda je vyhoštění cizince možné, není závazně a s konečnou platností posuzováno, zda byl cizinec ve své zemi původu pronásledován. To, zda stěžovatel opustil zemi původu s ohledem na pronásledování z azylově relevantních důvodů, je předmětem řízení o mezinárodní ochraně, jehož výsledek rozhodnutí o správním vyhoštění nepředjímá. Nicméně podstatné je, že vydání rozhodnutí o správním vyhoštění brání existence skutečného nebezpečí v případě návratu cizince do země původu ve smyslu § 179 odst. 1 a 2 zákona o pobytu cizinců. Takové nebezpečí ale nebylo v případě stěžovatele zjištěno (k tomu kromě výše uvedeného viz závazné stanovisko k možnosti vycestování cizince ze dne 20. 11. 2020, založené ve spise správního orgánu prvního stupně).

[35] Co se týče námitky neprovedení výslechu stěžovatelova strýce, ztotožňuje se Nejvyšší správní soud se závěrem krajského soudu, že tento úkon by byl nadbytečný. Nesouhlasí přitom s tvrzením stěžovatele, že jeho strýc byl „*přímým svědkem*“ relevantních událostí. V zemi původu strýc se stěžovatelem již řadu let vůbec nežil, byl to tedy právě jen stěžovatel, kdo mohl nejlépe popsat, jakým problémům ve vlasti čelil. Totéž platí pro průběh či organizaci nelegální cesty z Turecka do ČR, na které se strýc stěžovatele nijak nepodílel. Stěžovatel má pravdu pouze v tom, že jeho strýc mohl při výslechu potvrdit jím tvrzené okolnosti ohledně času příjezdu do ČR a bezodkladného podání žádosti o mezinárodní ochranu, neboť ho měl několik hodin po vystoupení z kamionu vyzvednout a odvézt do přijímacího střediska. Tím by však mohlo dojít toliko k odstranění pochybností správních orgánů ohledně splnění podmínky sub e) v odstavci [28] výše, tj. že cizinec se sám bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu. Jak však již Nejvyšší správní soud uvedl, jde pouze o jednu z několika kumulativních podmínek, které musejí být splněny pro aplikaci článku 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, přičemž v dané věci některé z nich prokazatelně splněny nebyly. Výslech strýce stěžovatele by tak pro posouzení věci nic zásadního nepřinesl. Krajský soud dále správně zdůraznil, že strýc stěžovatele se v řízení

písemně vyjádřil, měl tak možnost uvést k věci všechny podstatné skutečnosti (viz čestné prohlášení ze dne 26. 1. 2021, připojené k odvolání stěžovatele proti prvostupňovému rozhodnutí, nebo vyjádření strýce stěžovatele k odvolání ze dne 16. 2. 2021). Také žalovaný neprovedení výslechu strýce stěžovatele dostatečně a přezkoumatelně zdůvodnil (viz str. 13 rozhodnutí žalovaného).

[36] Důvodná není ani námitka nepřiměřenosti délky správního vyhoštění v trvání dvou let. Stěžovatel nebyl „automaticky" vyhoštěn, jak tvrdí, ale správní orgány se jeho situací zabývaly individuálně. Žalovaný k délce vyhoštění uvedl, že byla stanovena při spodní zákonné hranici a odpovídá počínání stěžovatele, který vstoupil na území neoprávněně a bez cestovního dokladu. Žalovaný též zdůraznil potřebu dodržování mezinárodních závazků, které pro české státní orgány vyplývají z Schengenského hraničního kodexu a dalších předpisů upravujících vstup a pobyt občanů třetích zemí v schengenském prostoru. Také správní orgán prvního stupně ve svém rozhodnutí vycházel při stanovení doby zákazu vstupu na území členských států EU ze závažnosti provinění stěžovatele, který vědomě přicestoval do ČR bez cestovního dokladu a platného oprávnění k pobytu. Jakkoli je tedy odůvodnění správních rozhodnutí v tomto ohledu stručné, nemá Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem za to, že je nepřezkoumatelné. Z rozhodnutí je možné seznat, z jakých důvodů byla výměra vyhoštění stanovena v délce trvání dvou let.

[37] Takto stanovenou dobu nehodnotí kasační soud jako *prima facie* nepřiměřenou, neboť – jak uvedl i žalovaný – jde o dobu při spodní hranici zákonného rozpětí. U správního vyhoštění z důvodů podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 3 a 4 zákona o pobytu cizinců může být délka zákazu vstupu stanovena až na pět let. Je přitom na uvážení správního orgánu, jak dlouhou dobu správního vyhoštění v mezích zákona stanoví. Navíc kasační soud nesouhlasí s tím, že stěžovatel porušil právní předpisy jen v minimální míře, jak namítá. Nelegální překročení hranic několika států za pomoci převaděčů v úkrytu kamionu a bez cestovních dokladů či jiných dokumentů není pouze marginálním porušením imigračních pravidel. Pokud jde o délku stěžovatelova neoprávněného pobytu, Nejvyšší správní soud závěrem poznamenává, že k uložení vyhoštění může vést i nelegální pobyt dlouhý jen několik hodin (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2018, č. j. 1 Azs 416/2017 – 29).

[38] Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud doplňuje, že si je vědom, že strýc stěžovatele byl účastníkem řízení o uložení správního vyhoštění stěžovateli. Žalovaný i krajský soud tento postup správního orgánu prvního stupně zkritizovali a měli za to, že strýci stěžovatele postavení účastníka řízení nenáleželo. Přesto se však nabízí otázka, zda neměl být strýc stěžovatele – jako formální účastník předcházejícího správního řízení – v řízení o žalobě osobou zúčastněnou na řízení podle § 34 s. ř. s. Judikatura tohoto soudu již dříve dovodila, že nejedná-li krajský soud s někým jako s osobou zúčastněnou na řízení, ač tak učinit měl (respektive poruší-li § 34 odst. 2 s. ř. s. a v úvahu připadající osoby zúčastněné na řízení nevyrozumí a nevyzve k vyjádření), jde o vadu řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., ke které kasační soud přihlíží z úřední povinnosti (srov. například rozsudek ze dne 14. 1. 2016, č. j. 7 Azs 301/2015 – 26).

[39] Nejvyšší správní soud však pochybení krajského soudu neshledal. Předně uvádí, že stěžovatel v tomto směru nic konkrétního nenamítal. Především ale odkazuje

na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2015, č. j. 10 Azs 15/2015 – 33, dle kterého „[o]*soba zúčastněná na řízení musí splňovat kromě formální i materiální podmínku účastenství (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 6. 2003, čj. 5 A 31/2001 - 41). Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem konstatuje, že přítelkyně stěžovatele materiální podmínku nesplňuje, neboť z tvrzení stěžovatele ani z jiných skutečností zjištěných v projednávané věci nevyplývá, že by její práva a povinnosti byla vydáním rozhodnutím o vyhoštění stěžovatele přímo dotčena. Přímým dotčením na právech ve smyslu § 34 odst. 1 s. ř. s. je nutno rozumět objektivní zásah do právní sféry určité osoby, za což nelze považovat zásah do neformalizovaného citového vztahu. Předmětem přezkumu je zde rozhodnutí o vyhoštění stěžovatele, tj. rozhodnutí, které se dotýká výhradně jeho práv a povinností. Městský soud proto nepochybil, pokud s přítelkyní stěžovatele jako s osobou zúčastněnou na řízení nejednal*.“ Uvedené lze analogicky použít i na nynější případ. Z ničeho totiž nevyplývá, že vydáním rozhodnutí o vyhoštění stěžovatele došlo k přímému dotčení práv jeho strýce. Ten sice je nepochybně rodinným příslušníkem stěžovatele, který mu dle jeho tvrzení pomohl s podáním žádosti o mezinárodní ochranu (vyzvedl jej v lese a odvezl do přijímacího střediska), ale jinak nelze přímý zásah do jeho práv z ničeho dovodit. Krajský soud tedy nepochybil, jestliže se strýcem stěžovatele nejednal jako s osobou zúčastněnou na řízení.

[40] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

[41] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Toto právo by měl procesně úspěšný žalovaný, kterému však v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že se žádnému z účastníků náhrada nákladů nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 14. listopadu 2023

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu